

Riksdagens svar RSv 181/2017 rd — RP 157/2017 rd

Regeringens proposition till riksdagen om godkännande av konventionen om registrering av föremål som har sänts ut i yttre rymden samt med förslag till lag om rymdverksamhet och om ändring av 2 § i hittegodslagen

Ärende

Regeringens proposition till riksdagen om godkännande av konventionen om registrering av föremål som har sänts ut i yttre rymden samt med förslag till lag om rymdverksamhet och om ändring av 2 § i hittegodslagen (RP 157/2017 rd).

Beredning i utskott

Utskottets betänkande: Ekonomiutskottet (EkUB 23/2017 rd).

Beslut

Riksdagen har

godkänt konventionen i propositionen.

Riksdagen har antagit följande lagar:

Lag

om konventionen om registrering av föremål som har sänts ut i yttre rymden

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

De bestämmelser om hör till området för lagstiftningen i den i New York den 14 januari 1975 ingångna konventionen om registrering av föremål som har sänts ut i yttre rymden ska gälla som lag sådana som Finland har förbundit sig till dem.

2 §

Bestämmelser om sättande i kraft av de bestämmelserna i konventionen som inte hör till området för lagstiftningen utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 §

Bestämmelser om ikraftträdandet av denna lag utfärdas genom förordning av statsrådet.

Lag

om rymdverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på rymdverksamhet som bedrivs på eller från Finlands territorium.

Lagen tillämpas dessutom på rymdverksamhet som bedrivs utanför Finlands territorium, om verksamheten bedrivs

- 1) på en farkost som är registrerad i Finland, eller
- 2) av en finsk medborgare eller en juridisk person med säte i Finland.

På rymdföremål som rör sig i finskt luftrum tillämpas bestämmelserna om civil luftfart i tillämpliga delar.

I 1 kap. i strafflagen (39/1889) föreskrivs om tillämpningsområdet för finsk straffrätt.

2 §

Behörig myndighet

Arbets- och näringsministeriet ska svara för den allmänna styrningen, uppföljningen och utvecklingen av verksamheten enligt denna lag.

3 §

Lagens tillämpning inom försvarsförvaltningen

Bestämmelserna i 5, 8, 11, 14 och 15 § tillämpas inte på rymdverksamhet som bedrivs av försvarsmakten.

Försvarsministeriet ska svara för den allmänna styrningen och övervakningen av försvarsmaktens rymdverksamhet. Huvudstaben övervakar att denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas inom försvarsmakten. Huvudstaben lämnar en gång om året en rapport om försvarsmaktens rymdverksamhet till försvarsministeriet och till arbets- och näringsministeriet.

Riksdagens svar RSv 181/2017 rd

De tekniska förutsättningarna för verksamheten och en säker verksamhet ska säkerställas i fråga om försvarsmaktens rymdverksamhet.

Närmare bestämmelser om övervakningen av försvarsmaktens rymdverksamhet får utfärdas genom förordning av försvarsministeriet.

4 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *rymdverksamhet* utsändande av ett rymdföremål i rymden, opererande av ett rymdföremål och annat bestämmande inflytande över det i rymden samt ett rymdföremåls återbördande och återvändande till jorden,

2) *rymdföremål* ett föremål som är utsänt eller som avses bli utsänt i rymden, inbegripet delar av ett sådant föremål, och varje anläggning som har använts eller avses bli använt för att sända ut ett föremål i rymden, inbegripet delar av en sådan anläggning,

3) *verksamhetsutövare* en fysisk eller juridisk person som bedriver eller har för avsikt att bedriva rymdverksamhet eller som faktiskt ansvarar för verksamheten.

2 kap.

Verksamhetsutövarens skyldigheter

5 §

Tillståndsplikt för rymdverksamhet och förutsättningar för beviljande av tillstånd

Rymdverksamhet får bedrivas endast om arbets- och näringsministeriet på förhand har beviljat tillstånd till verksamheten. Tillstånd kan beviljas tills vidare eller för viss tid. Ett tillstånd får förenas med sådana villkor som behövs med tanke på säkert bedrivande och övervakning av rymdverksamheten.

För att tillstånd ska beviljas förutsätts att

1) verksamhetsutövaren är tillförlitlig och har behövlig teknisk sakkunskap och ekonomiska förutsättningar för att bedriva rymdverksamhet,

2) verksamhetsutövaren har lämnat ministeriet en bedömning av riskerna med rymdverksamheten och enligt bedömningen inte medför verksamheten någon särskild fara för människor eller egendom eller allmän säkerhet,

3) verksamhetsutövaren strävar i enlighet med 10 § efter att förhindra uppkomsten av rymdskrot och skadliga konsekvenser för miljön på jordens yta, i atmosfären och i rymden,

4) verksamhetsutövaren har en plan för avslutande av rymdverksamheten och åtgärder i anslutning därtill,

5) rymdverksamheten inte strider mot nationella säkerhetsintressen, Finlands internationella förpliktelser eller Finlands utrikespolitiska intressen,

6) verksamhetsutövaren uppfyller kraven på försäkring i 8 §,

7) verksamhetsutövaren iakttar Internationella teleunionens gällande regler,

Riksdagens svar RSv 181/2017 rd

8) verksamhetsutövaren visar att de gällande bestämmelserna om exportkontroll iakttas.

I tillståndsansökan ska verksamhetsutövaren lämna en för tillståndsprövningen nödvändig och tillförlitlig utredning om att de förutsättningar som anges i 2 mom. föreligger samt om rymdföremålets ägarförhållanden.

Närmare bestämmelser om ansökan om tillstånd och om de uppgifter och handlingar som ska ingå i tillståndsansökan får utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

6 §

Registrering av rymdföremål

Arbets- och näringsministeriet för ett offentligt register över rymdföremål.

Verksamhetsutövaren ska till arbets- och näringsministeriet anmäla följande uppgifter om rymdföremål som sänts ut i omloppsbana runt jorden eller någon annanstans i rymden:

- 1) utsändande stat eller stater,
- 2) verksamhetsutövarens namn,
- 3) beteckning eller registernummer på rymdföremålet,
- 4) rymdföremålets allmänna syfte,
- 5) tidpunkt och plats för utsändande samt uppsändningsanläggning,
- 6) parametrarna för rymdföremålets rörelsebana, som omfattar
 - a) omloppstid,
 - b) banplanets lutning,
 - c) apogeum,
 - d) perigeum.

Närmare bestämmelser om registret över rymdföremål och de uppgifter som ska föras in i registret får utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

7 §

Ansvar för skador och statens regressrätt

Skador som rymdföremål orsakat ersätts av statsmedel med undantag av skador som orsakats verksamhetsutövaren.

Staten har rätt att av verksamhetsutövaren ta ut den ersättning som staten betalat en skadelidande till den del som verksamhetsutövaren med stöd av skadeståndslagen (412/1974) hade varit ansvarig för skadan gentemot den skadelidande.

Om en skada orsakats på jordens yta eller tillfogats ett luftfartyg som är i luften, dess passagerare eller någon som tillhör dess besättning, har staten med avvikelse från 2 mom. rätt att av verksamhetsutövaren ta ut den ersättning som staten betalat, trots att verksamhetsutövaren inte skulle ha förorsakat skadan uppsåtligen eller av vållande i enlighet med 2 kap. 1 § 1 mom. i skadeståndslagen.

Maximibeloppet för statens regressrätt enligt 3 mom. är 60 miljoner euro. Bestämmelsen om maximibelopp tillämpas emellertid inte, om verksamhetsutövaren har underlåtit att iaktta denna lag eller villkoren i ett tillstånd som beviljats med stöd av 5 §.

Riksdagens svar RSv 181/2017 rd

8 §

Försäkringsskyldighet

Verksamhetsutövaren ska teckna en försäkring mot skador som rymdverksamheten orsakar tredje parter, åtminstone upp till det maximibelopp för statens regressrätt som anges i 7 § 4 mom.

Arbets- och näringsministeriet får avstå från att kräva en sådan försäkring som avses i 1 mom., om

1) uppsändningsbolagets försäkring eller någon annan motsvarande försäkring till väsentliga delar täcker verksamhetsutövarens och statens ansvar för skador som rymdverksamheten orsakat tredje parter, eller

2) arbets- och näringsministeriet kan godkänna den risk för skador på jordens yta, i luften och i rymden som rymdverksamheten medför utifrån den bedömning av riskerna med rymdverksamheten som avses i 5 § 2 mom. 2 punkten.

Närmare bestämmelser om den försäkring som avses i 1 mom. och om de förutsättningar som avses i 2 mom. får utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

9 §

Säker rymdverksamhet

Rymdverksamheten ska bedrivas så att den inte orsakar någon särskild fara för människor, egendom eller allmän säkerhet. Den som deltar i utsändande, opererande eller återbördande av rymdföremål ska ha den kompetens för och erfarenhet av hanteringen av de funktioner som personen ansvarar för som uppdraget förutsätter.

Bestämmelser om verksamhet som äventyrar flygsäkerheten finns i 159 § i luftfartslagen (864/2014).

Närmare bestämmelser om säker rymdverksamhet samt om minimikraven på anordningar och funktioner som påverkar säkerheten och på personalens kompetens och erfarenhet får utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

10 §

Miljöskydd och rymdskrot

Rymdverksamhet ska bedrivas på ett sätt som är hållbart med tanke på miljön och utnyttjandet av rymden. Verksamhetsutövaren ska i tillståndsansökan som gäller bedrivande av rymdverksamhet bedöma verksamhetens miljökonsekvenser på jordens yta, i atmosfären och i rymden samt lägga fram en plan på åtgärder för att förhindra och minska skadliga miljökonsekvenser. I tillståndsansökan ska kärnämnen och andra radioaktiva ämnen som eventuellt används i rymdföremålet uppges.

Verksamhetsutövaren ska i enlighet med allmänt godkända internationella anvisningar försöka se till att rymdverksamheten inte ger upphov till rymdskrot. Verksamhetsutövaren ska i synnerhet begränsa uppkomsten av rymdskrot i samband med rymdföremålets normala funktion, minska riskerna för att rymdföremålet går sönder och kolliderar i rymden samt försöka flytta ett rymdföremål som avslutat sitt uppdrag till en mindre använd omloppsbana eller till atmosfären.

Riksdagens svar RSv 181/2017 rd

Närmare bestämmelser om bedömning av miljökonsekvenser och åtgärder som behövs för att undvika uppkomsten av rymdskot får utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

11 §

Överföring av rymdföremål och rymdverksamhet till någon annan

Det faktiska bestämmande inflytandet över ett rymdföremål och rymdverksamhet får överföras på en annan verksamhetsutövare eller ägare endast om arbets- och näringsministeriet har godkänt överföringen på förhand. Ministeriet får godkänna överföringen om de förutsättningar för tillstånd som anges i 5 § 2 mom. uppfylls. Ministeriet får förena sitt beslut om godkännande med behövliga villkor för säkert bedrivande och övervakning av rymdverksamheten.

Om det faktiska bestämmande inflytandet enligt 1 mom. överförs till en verksamhetsutövare eller ägare som har säte i en annan stat, får arbets- och näringsministeriet kräva att staten i fråga på förhand ingår ett avtal med Finland om ansvar för skador som orsakas av rymdföremålet.

Närmare bestämmelser om ansökan om godkännande som avses i 1 mom. får utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

3 kap.

Ändringar och övervakning

12 §

Uppgiftsskyldighet

Verksamhetsutövaren ska utan dröjsmål lämna arbets- och näringsministeriet uppgifter om ändringar som kan inverka på de förutsättningar för beviljande av tillstånd som anges i 5 § 2 mom., på tillståndsvillkoren eller på de uppgifter som ska föras in i registret över rymdföremål. Verksamhetsutövaren ska också utan dröjsmål meddela om det har inträffat ändringar i rymdföremålets ägarförhållanden och om rymdverksamheten har upphört.

Närmare bestämmelser om de uppgifter som ska lämnas får utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

13 §

Ändring och återkallelse av tillstånd

Arbets- och näringsministeriet får ändra eller återkalla ett tillstånd till bedrivande av rymdverksamhet, om

1) det i ansökan eller dess bilagor har getts felaktiga eller bristfälliga uppgifter som väsentligt har påverkat tillståndsprövningen,

2) verksamhetsutövaren inte längre uppfyller de förutsättningar för beviljande av tillstånd som anges i 5 § 2 mom.

Riksdagens svar RSv 181/2017 rd

3) verksamhetsutövaren på ett väsentligt sätt har försummat eller brutit mot en skyldighet eller begränsning enligt denna lag eller mot tillståndsvillkoren, eller

4) det är nödvändigt att ändra eller återkalla tillståndet på grund av Finlands internationella utfästelser eller förpliktelser.

Innan ministeriet fattar ett beslut enligt 1 mom. ska det sätta ut en tidsfrist för verksamhetsutövaren att avhjälpa bristen, felet, överträdelsen eller försummelsen.

I beslutet om att ändra eller återkalla tillståndet får ministeriet ställa sådana villkor som behövs med tanke på säkerheten när rymdverksamheten fortsätter eller avslutas. När ministeriet återkallar ett tillstånd kan det också bestämma att verksamhetsutövaren ska överföra rymdverksamheten till en annan verksamhetsutövare som fortsätter verksamheten.

14 §

Övervakning

Arbets- och näringsministeriet övervakar att denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas.

Verksamhetsutövaren ska årligen lämna arbets- och näringsministeriet en rapport över sin rymdverksamhet. Ministeriet har rätt att av verksamhetsutövaren få även andra uppgifter som det behöver för övervakningen.

Närmare bestämmelser om innehållet i den rapport som avses i 2 mom. och om de uppgifter som behövs för övervakningen får utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

15 §

Inspektionsrätt

Arbets- och näringsministeriet har inom ramen för den övervakning som avses i 14 § rätt att förrätta behövliga inspektioner av verksamhetsutövarens rymdverksamhet och rymdföremål. Ministeriet har rätt att anlita en oberoende sakkunnig för inspektionen. På sakkunniga tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar vid skötseln av uppdrag enligt denna paragraf. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen.

En tjänsteman eller oberoende sakkunnig som förrättar inspektion har rätt att i den omfattning som inspektionen kräver få tillträde till de lokaler och andra områden som är i verksamhetsutövarens besittning eller användning och används eller har använts för att bedriva rymdverksamhet och som är av betydelse för övervakningen av rymdverksamheten, samt att få studera handlingar och uppgifter som behövs med tanke på inspektionsuppdraget trots vad som föreskrivs om hemlighållande av uppgifter. Inspektion får inte förrättas i utrymmen som används för boende av permanent natur.

Vid inspektioner ska 39 § i förvaltningslagen (434/2003) iakttas.

Riksdagens svar RSv 181/2017 rd

4 kap.

Särskilda bestämmelser

16 §

Upphittade rymdföremål

Hittar någon ett föremål som kan antas härröra från ett rymdföremål, ska anmälan om fyndet utan dröjsmål göras till närmaste polis-, gränsbevaknings- eller militärmyndighet. Föremålet får inte bortföras eller rubbas utan tillstånd av en ovannämnd myndighet, om det inte finns synnerligen vägande skäl till det. Föremålet ska på begäran överlämnas till en ovannämnd myndighet.

Kostnaderna för anmälan enligt 1 mom. eller för tillvaratagande, förvaring, överlämnande eller återbördande av föremålet ersätts av statsmedel.

17 §

Utlåtanden

Arbets- och näringsministeriet kan i samband med uppdrag som avses i 5 §, 8 § 2 mom. och 11 § begära behövliga utlåtanden av andra myndigheter och av oberoende sakkunniga som företräder särskild sakkunskap. Ministeriet kan också begära utlåtanden i samband med bedömningen av förutsättningarna för att ändra eller återkalla ett tillstånd med stöd av 13 § eller i samband med övervakning som avses i 14 §.

18 §

Myndighetens rätt att få information

Arbets- och näringsministeriet har trots sekretessbestämmelserna rätt att av andra myndigheter få sådana uppgifter om omständigheter som berör verksamhetsutövaren som är nödvändiga för att ministeriet ska kunna sköta sina uppdrag.

19 §

Vite

Arbets- och näringsministeriet kan förena ålägganden som det meddelat med stöd av 13 § 3 mom. med vite.

Riksdagens svar RSv 181/2017 rd

20 §

Ändringssökande

Ändring i beslut som arbets- och näringsministeriet har fattat med stöd av denna lag får sökas hos förvaltningsdomstolen genom besvär. Över förvaltningsdomstolens beslut får besvär anföras endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

21 §

Straffbestämmelser

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

- 1) bedriver rymdverksamhet utan tillstånd enligt 5 § eller godkännande enligt 11 §,
- 2) överför faktiskt bestämmande inflytande över ett rymdföremål eller rymdverksamhet till en annan verksamhetsutövare eller ägare utan godkännande som avses i 11 § eller
- 3) försummar den skyldighet att teckna försäkring som avses i 6 § eller den uppgiftsskyldighet som avses i 12 § eller 14 § 2 mom.

ska, om inte gärningen är ringa eller strängare straff för den föreskrivs någon annanstans i lag för *rymdverksamhetsförseelse* dömas till böter.

Bestämmelser om straff för registeranteckningsbrott finns i 16 kap. 7 § i strafflagen och om straff för ingivande av osant intyg till myndighet 16 kap 8 § i den lagen.

22 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen om räddning och återsändande av rymdfarare och återsändande av föremål som utsänts i rymden (616/1970).

Rymdverksamhet som har inletts före ikraftträdandet av denna lag får fortsätta utan tillstånd enligt 5 § eller godkännande enligt 11 § i 12 månader från dagen för ikraftträdandet av lagen.

Lag

om ändring av 2 § i hittegodslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i hittegodslagen (778/1988) 2 § som följer:

Riksdagens svar RSv 181/2017 rd

2 §

Begränsning av tillämpningsområdet

Om följande slag av fynd föreskrivs särskilt:

- 1) fornföremål som avses i lagen om fornminnen (295/1963),
- 2) i vattenlagen (587/2011) avsett virke som blivit kvar i vattendrag vid flottning,
- 3) i sjölagen (674/1994) avsedda fartyg som är förolyckade eller i fara och ombordvarande gods för vars bärgning betalas bärgarlön,
- 4) rymdföremål som avses i lagen om rymdverksamhet (/).

Denna lag träder i kraft den

20 .

Helsingfors 18.12.2017

På riksdagens vägnar

talman

generalsekreterare